

Handläggare
Erika Isaksson
Telefon: 08-50833597

Till
Utbildningsnämnden
2024-01-25

Hälsofrämjande lärmiljöer

Remiss från stadsrevisionen, dnr. RVK 2023/86

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsrevisionen har remitterat rapporten ”Hälsofrämjande lärmiljöer” till utbildningsnämnden för yttrande. Revisionskontorets samlade bedömning är att utbildningsnämnden säkerställer att det finns systematik i skolornas arbete i syfte att uppnå hälsofrämjande lärmiljöer samt att skolorna arbetar långsiktigt för att uppnå hälsofrämjande lärmiljöer.

Samtidigt som förutsättningarna för att förebygga psykisk ohälsa och understödja en hälsofrämjande lärmiljö åstadkoms, ser revisionskontoret utmaningar i att härleda effekterna av specifika åtgärder. Stadsrevisionen föreslår att utbildningsnämnden, i syfte att ge förutsättning för likvärdiga lärmiljöer i stadens skolor, tydliggör ambitionsnivån för skolornas hälsofrämjande arbete. Utbildningsförvaltningen välkomnar revisionskontorets granskning som ger förutsättningar att ytterligare förbättra struktur, organisation och uppföljning av förvaltningens arbete med att skapa förutsättningar för hälsofrämjande lärmiljöer.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Bakgrund/Ärendet

Stadsrevisionen har remitterat rapporten ”Hälsofrämjande lärmiljöer” till utbildningsnämnden för yttrande. Revisionskontoret har granskat hur utbildningsnämnden säkerställer att det finns en systematik i skolornas arbete för att uppnå en hälsofrämjande lärmiljö.

Granskningen har särskilt uppmärksammat hur skolorna arbetar för att systematiskt upptäcka och förebygga psykisk ohälsa hos stadens elever samt hur skolorna arbetar för att utveckla och bibehålla en hälsofrämjande lärmiljö. Revisionens granskning omfattar elever i årskurs 4 till 6 och fokuserar på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

Revisionskontoret samlade bedömning är att central förvaltning på utbildningsförvaltningen på ett systematiskt sätt arbetar för att vägleda skolorna i det hälsofrämjande arbetet. Det sker genom löpande dialoger och uppföljningar såsom resultatdialoger och trygghetsdialoger som särskilt fokuserar på elevhälsoarbetet samt verksamhetsuppföljning. Likvärdighet säkerställs genom stöd i form av elevhälsoplaner och andra underlag såsom analysstöd och kartläggningsmaterial, som också syftar till att underlätta det systematiska kvalitetsarbetet och utredningsarbetet. Utöver det generella stödet fångas skolornas särskilda behov upp genom uppföljningar och löpande dialoger. På så sätt säkerställs även riktade åtgärder och stöd initierade utifrån behov.

Granskningen visar att central förvaltning arbetar för att skapa förutsättningar för skolorna att arbeta systematiskt för att förebygga och uppmärksamma psykisk ohälsa och utveckla och bibehålla en hälsofrämjande lärmiljö. Samtidigt, menar revisionskontoret, att det är svårt att härleda effekterna av de specifika förebyggande åtgärderna som genomförs.

Revisionskontoret utgår i sin granskning från de framgångsfaktorer som Skolinspektionen sett för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. De granskande skolorna har en struktur och en organisation för sitt arbete och skolledningen deltar i frågor som rör elevernas lärmiljö och hälsofrämjande aktiviteter. Genom rektors tydliga styrning och uppdrag synliggörs det hälsofrämjande arbetet och ges prioritet och tillräckliga resurser. Granskningen visar att det förebyggande arbetet initieras av lärare och mentorer, samt att det hälsofrämjande arbetet till stor del handlar om att skapa lugna och trygga miljöer liksom goda relationer till eleverna.

Revisionskontoret bedömer att det finns svårigheter kopplade det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Observationer har gjorts vad gäller behovet av att tydliggöra innebörden av *tillräckliga åtgärder* för att exempelvis skapa tillitsfulla relationer, vilka i sin tur kan bidra till att främja hälsa och förebygga ohälsa bland eleverna. Granskningen visar också på utmaningarna att härleda effekterna av de insatser, arbetsätt och metoder som används för att skapa hälsofrämjande lärmiljöer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 16 januari 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 17 januari 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hälsa och lärande förutsätter varandra. Skollagen anger att elevhälsa ska vara främjande och förebyggande, vilket kräver att personal med olika kompetens inom skolan samverkar för att nå detta mål. Ett hälsofrämjande perspektiv fokuserar på att stärka friskfaktorer som leder till hälsa och som underlättar utveckling och lärande. En skola med hälsofrämjande lärmiljöer är en skola där eleverna trivs, känner sig trygga och får utrymme att utvecklas i sitt lärande. Utbildningsförvaltningen välkomnar revisionskontorets granskning som ger förutsättningar att ytterligare förbättra struktur, organisation och uppföljning av förvaltningens arbete med att skapa förutsättningar för hälsofrämjande lärmiljöer.

Elevhälsa och systematiskt kvalitetsarbete har under många år varit ett prioriterat område för utbildningsförvaltningen, som därför på olika sätt arbetar för att ge skolorna förutsättningar och stöd. Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att synliggöra kvalitet och likvärdighet, vad vi gör, varför och vad det leder till. Genom att planera, följa upp, analysera, dokumentera och utveckla utbildningen kan vi skapa och dela kunskap om vad som leder till framgång. Genom att systematiskt koppla elevhälsans insatser och arbete till verksamhetens utmaningar och elevernas behov skapas förutsättningar för ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt.

Skolorna strävar kontinuerligt med att göra lärmiljöerna mer tillgängliga, utifrån elevernas behov, i syfte att uppfylla elevhälsans främjande och förebyggande uppdrag. Arbetet med hälsofrämjande lärmiljöer omfattar fysiska, pedagogiska och sociala perspektiv. Allt större fokus har de senaste året syftat till att stärka den psykiska hälsan exempelvis genom att främja närvaro, minska stress samt andra insatser som gynnar elevernas psykologiska och sociala välbefinnande. Skolorna arbetar också kontinuerligt för att utveckla undervisningens kvalitet vilket har indirekt hälsofrämjande effekter, en väl fungerande skolgång är en skyddsfaktor för varje elev.

Förvaltningen samverkar med regionen på olika nivåer; bland annat genom återkommande samverkansmöten med Region Stockholm kring frågor som rör insatser för barn med psykisk ohälsa. Region

Stockholm och Sveriges kommuner och regioner, SKR, tillhandahåller gott stöd för skolorna i det hälsofrämjande arbetet. Elevhälsoportalen och Uppdrag psykisk hälsa riktar sig till skolorna och synliggör processer kring hälsa, ger verktyg för handlingsplaner och metodstöd samt exempel på insatser för att stärka skolans hälsofrämjande arbete.

Den framtagna mallen för elevhälsoplan, som alla skolor använder, har uppdaterats med ny lagstiftning och tydliggör vikten av elevhälsans hälsofrämjande arbete. Elevhälsoplanen syftar till att stärka elevhälsans systematiska kvalitetsarbete genom en analys av nuläge och behov. Analysen ligger till grund för att formulera elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande uppdrag i planen. Trygghetsdialoger kommer att genomföras på hälften av stadens 145 grundskolor under våren 2024 och den andra hälften under våren 2025. Under dialogerna kommer skolornas arbete med trygghet och elevhälsa att följas upp med utgångspunkt i de i elevhälsoplanen angivna förväntade resultat, arbetsmetoder och utvärderingsformer.

Utbildningsnämnden säkerställer önskad effekt på det hälsofrämjande elevhälsoarbetet genom ledning, styrning och systematisk uppföljning. Utbildningsförvaltningen lägger stor vikt vid att elevhälsan ska ha förutsättningar att främst kunna arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Genom uppdaterade elevhälsoplaner, trygghetsdialoger, uppföljningar och utbildningsinsatser för att stärka kompetensen kring systematiskt kvalitetsarbete av elevhälsans främjande arbete förstärks samt likriktas skolornas arbete ytterligare.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhet
Utbildningsförvaltningen bedömer inte att ärendet leder till några negativa konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet. Revisionskontorets granskning möjliggör för förvaltningen att ytterligare förbättra struktur, organisation och uppföljning av arbetet med att skapa förutsättningar för hälsofrämjande lärmiljöer.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen. Med hänsyn till remisstiden föreslår förvaltningen att beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Revisionsrapporten Hälsöfrämjande lärmiljöer, nr 4, 2023 (dnr.
RVK 2023/86)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-01-16